

לקוטי תורה

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת אמור

תשפ"ד

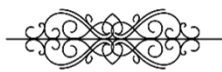
ד"ה "וכי תבואו אל הארץ" (ג)

לקוטי תורה קדושים, דף ל עמודה ב

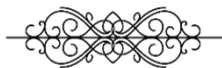
לומדים יקרים,

בשבועיים האחרונים פרסמנו את ביאורי הרב לאותיות א-ד מהמאמר "וכי תבואו אל הארץ", העוסק במצוות העורלה ונטע רבעי. השבוע מתפרסם החלק האחרון של הביאור בעריכה מחודשת. נזכיר כי אין חובה ללמוד את השיעורים הקודמים במאמר, אם כי על ידי כך מתקבלת תמונה בהירה ושלמה יותר של המאמר.

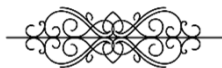

תוכן העניינים

- שלושת החלקים של מידת התפארת.....3
- התפארות עצמית והתפארות חיצונית.....6
- ייחודיות התפארת.....10
- ההלל לקב"ה הוא רק לבחינה התחתונה ביותר.....12
- כללות העולמות מתחלקים לשלושה שלישים.....15

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

ד. "ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו" וכו'. בספר שערי אורה שער ה' פירש שאז הוא בבחינת ה"א אחרונה דשם הוי"ה, וזהו "ובשנה החמישית" וכו'. והיינו כי בחינת מלכות נקראת לפעמים בשם דל"ת ופעמים בשם ה"א. וזהו עניין יהודה, שיש בו דל"ת וה"א וכו' (כמו שכתב הרמ"ז ריש פרשת ויקרא. ועיין זוהר ח"ג חקת קפ עמוד ב, בענין ה' ד' הוות).

לירושלים ולאכול אותו שם; ובשנה החמישית – מה לעשות – הוא נעשה פרי רגיל.

בספר שערי אורה שער ה' פירש שאז הוא כבר בבחינת ה"א אחרונה דשם הוי"ה. וזהו "ובשנה החמישית" וכו', והיינו כי בחינת מלכות נקראת לפעמים בשם דל"ת ופעמים בשם ה"א. בהרבה ספרי קבלה מופיע שהסמל של בחינת המלכות הוא לפעמים האות דל"ת – שזהו הסמל החד משמעי דווקא של המלכות, ולפעמים הסמל הוא ה"א, והוא פחות חד משמעי מפני שהוא יכול להתייחס גם למדרגות אחרות. זה שכותבים היום את הקיצור של שם ה' באות ה"א הוא נוסח די חדש, מפני שעד לפני כמאה שנים היו כותבים בדל"ת – ואפשר לראות את זה בספרים ישנים. בכל אופן, יוצא שגם ה"א וגם דל"ת יכולים להיות סמלים לעניין הזה.

ומעיר אדמו"ר הזקן: וזהו עניין יהודה, שיש בו דל"ת וה"א וכו' (כמו שכתב הרמ"ז ריש פרשת ויקרא. ועיין זוהר ח"ג חקת קפ עמוד ב, בענין ה' ד' הוות). יהודה הוא כמעט כמו שם הוי"ה, רק שיש בו תוספת של דל"ת. הדבר הזה גורם לטעויות בכל מיני ספרים, כולל בספרי תורה, שבמקום לכתוב 'יהודה' כותבים את שם הוי"ה. יוצא כביכול שבשם יהודה את את שתי האפשרויות – גם את הדל"ת וגם את הה"א.

בשיעורים הקודמים דובר על שני ההסברים לשלוש השנים של העורלה: משום ששלוש השנים הללו מקבלות ממידות נצח, הוד ויסוד, ורק השנה הרביעית מקבלת ממידת התפארת; או ששלוש השנים הראשונות מקבלות משלושת הקליפות, והשנה הרביעית היא מקליפת נוגה. לאחר מכן דובר על שני צדדים יש בדיבור: הדיבור החיצוני שמהווה למעשה רק סמל וביטוי של הדברים הפנימיים אך הוא איננו מבטא אותם בעצמם, והדיבור הפנימי שביכולתו לעורר את המידה ממנה הוא נובע ואף להעלות אותה לדרגה גבוהה יותר. עוד דובר על כך שלאחר שדווקא על ידי שלוש השנים הראשונות שבהן ישנה 'הודאה', שמעידה על חוסר היכולת להשיג השגה שלימה, בשנה הרביעית יכולים להגיע לידי 'הלל' – המעיד על השגה שלמה יותר.

שלושת החלקים של מידת התפארת

ד. הפסוק בו עוסק המאמר ממשיך כך: "ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו" וכו' (ויקרא יט, כה). יש שלוש שנים שבהם הפרי הוא עורלה, בשנה הרביעית הוא נחשב 'נטע רבעי' וצריך לפדות אותו ולהעלות אותו

יש לבאר כאן על פי מה שכתב הרמ"ז, פרשת וירא, דבשנה הרביעית מקבלת משני שלישים של תפארת, דהיינו עד החזה וכו', ואז נקראת דל"ת שמקבלת מארבע בחינות: תפארת, נצח, הוד, יסוד. אבל בשנה החמישית מקבלת גם משליש העליון של תפארת, ואזי היא בחינת ה"א, ועיין מה שנתבאר מעניין זה בביאור על פסוק "ושמתי כדכד שמשותיך" בסופו.

וביאור עניין שלישיין אלו שבתפארת. העניין, כי המידה תפארת על דרך משל באדם למטה יש בה חכמה, בינה, דעת, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. חכמה, בינה דעת – הוא השכל והשגה למה יתפאר, על דרך משל כדי שישבחו ויכירו תפארתו וגודלו.

אותיות ממושטות. זאת אומרת שהאותיות שאנחנו משתמשים בהן הן לא אותיות של כתב מדויק, אלא הן למעשה סמלים של אותיות. משכך, אין להן צורה מדוקדקת אלא הן בעלות צורה שמבטאת את הקו המהותי של האות. לעומת זאת, לאותיות הכתובות בספר תורה יש מבנה מורכב ומסוים, ונכתב על כך רבות. בין השאר מדובר על כך שרוב האותיות הן רק הרכבות של אותיות אחרות, כלומר שיש מבנים יסודיים של אותיות, ויש אותיות שמורכבות משתיאותיות או סימנים אחרים. בכתב הזה, האותיות נראות שונה. למשל, לאותיות נ', ג' ו-צ' יש צורה אחת מסוימת בכתב הזה: הן בעצם האות ז', עם כל מיני הוספות: ב-ג' מוסיפים לה רגל, ב-נ' מוסיפים לה בסיס, וב-צ' היא נטויה בזווית; בכל אופן, לכולם יש את אותה הצורה הבסיסית. אותיות אחרות בנויות למשל על ו', ד' או י', ויש אותיות אחרות שהן למעשה רק הרכבה של האותיות הללו. באות ח' למשל יש הבדל בדרך הכתיבה, והדבר נוגע לא רק לדרך הפשט: בכתב האשכנזי האות ח' עשויה כמו שני ז' עם גג, ואילו הספרדים מרכיבים את האות ח' כמו ו' ו-ז' עם גג.

הביאור כאן כעת הוא על דרך הסוד ממש. יש לבאר כאן על פי מה שכתב הרמ"ז, רבי משה זכות, בפרשת וירא, דבשנה הרביעית מקבלת משני שלישים של תפארת, דהיינו עד החזה וכו', ואז נקראת דל"ת שמקבלת מארבע בחינות: תפארת, נצח, הוד, יסוד. אבל בשנה החמישית מקבלת גם משליש העליון של תפארת, ואזי היא בחינת ה"א, ועיין מה שנתבאר מעניין זה בביאור על פסוק "ושמתי כדכד שמשותיך" (ישעיהו נד, יב), בסופו. יש ספרות גדולה ורחבה על המשמעות של האותיות; יש על זה ספרים עתיקים כמדרשים מזמן התנאים, כמו למשל הספר "אותיות דרבי עקיבא" שעוסק בעניין הזה, וגם הזוהר עוסק בנושא הזה. הספרים הללו מתעסקים באותיות מצד הנסתר והנסתר שבנסתר. כמדומני שהספר האחרון, שבמידה מסוימת הוא ספר 'קלאסי' ולא רק עיבוד פופולארי, הוא הספר של הרב קוק שנקרא "ריש מילין", ששם יש פיוט שלו על צורת האותיות.

האותיות בכתב הקודש שאנחנו משתמשים בהן – לא רק כתב הכתב היומיומי שלנו, אלא גם אותיות הדפוס שלנו – הן אותיות שבדרך הטבע הן

נצח, הוד ויסוד. גם אם מחלקים גוף שלם לשלושה חלקים, יוצא שחלק אחד הוא הראש, חלק שני הוא הבסיס, וחלק שלישי הוא הרגליים – וזו בעצם החלוקה הסימבולית שמקבילה לאותה החלוקה בעצמה.

אם כן, החלק הראשון הוא חכמה, בינה, דעת – והוא השכל והשגה למה יתפאר, על דרך משל. אם אדם רוצה לקבל או לתת תפארת, אז החלק הראשון – השליש הראשון – כרוך ברציונל של העניין. החכמה שמדובר עליה כאן היא לא בהכרח חכמה של קדושה, והיא גם לא חייבת להיות בהכרח חכמה אמיתית; אלא מדובר כאן על עצם המחשבה, עצם הרציונל. יכול להיות שעבור אדם אחר המחשבה והרציונל הללו ייראו כדבר מטופש לגמרי, אבל זוהי עדיין המחשבה שעומדת מאחורי ההרגשה של התפארת. ומהו הרציונל של הרגשה כזו? מדוע שאדם ירצה או ירגיש דבר שכזה? כדי שישבחו ויכירו תפארתו וגודלו. מיהו מתפאר מפני שהוא רוצה שגם אחרים יפארו אותו ויכירו את גדולתו. אם הוא לא יספר את גדולתו, מאיפה אחרים ידעו עליה? לכן הוא צריך לספר ולהתפאר. זאת אומרת שאדם רוצה להתפאר כדי לעשות איזשהו רושם על אחרים, ועל ידי כך הם יבואו גם הם לפאר אותו בעצמם. יש גם כל מיני יצורים שעושים כל מיני עניינים של תפארת: יש רשימה ארוכה של ציפורים, יונקים, וגם קצת בני אדם, שהתפארות היא חלק ממנגנון החיזור שלהם, ואפשר לראות את זה למשל אצל דרורים או כלבים. פלוני אחד מתנפח,

לענייננו, האות ה' נכתבת ממש כמו ד', אלא שמוסיפים לה בתוכה עוד אות אחרת, ויש שאלה איזו אות מכניסים: ו' הפוכה או י' הפוכה. יצירת האות ה' באופן הזה קשורה למה שמדובר כאן, על כך שה-ה' היא בעצם ד' שהגיעה לכדי שכלול. לכן, אם ה-ד' מבטאת דבר מסוים, הרי שה-ה' מבטאת את אותו בצורה שלמה. יוצא, שלגבי העורלה אדמו"ר הזקן אומר שבמהלך השנים הראשונות המלכות היא בבחינת עוני, בשנה הרביעית היא בבחינת ד', ובשנה החמישית היא מקבלת גם מהשליש העליון של התפארת, כלומר יש בה איזושהי תוספת – ואז היא הופכת להיות בבחינת ה'.

כעת אדמו"ר הזקן נכנס לבאר את העניינים הללו. וביאור עניין שלישינו **אלו שבתפארת**, שהעניין של השליש העליון ושני השלישים התחתונים הוא מושג שמופיע הרבה בספרי הקבלה. העניין, כי המידה תפארת על דרך משל באדם למטה יש בה חכמה, בינה, דעת, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. מדובר כאן דווקא "על דרך משל באדם", משום שאם היינו מדברים על העולמות העליונים, אז היינו מדברים במונחים שבעצם אין להם משמעות עבורי. כשאני מדבר על המידה הזו כפי שהיא באדם, אפשר להתייחס אליה באיזשהו אופן.

מידת התפארת היא לא מידה יחידה בלבד, אלא יש בה כל מידה ומידה, ולכן ניתן לחלק אותה לשלושה שלישים: השליש העליון הוא של חכמה, בינה ודעת; השליש האמצעי הוא של חסד, גבורה ותפארת; והשליש האחרון הוא

והתפארות שכליבו להתפאר הוא העצם החסד, גבורה תפארת שבה. ונצח, הוד יסוד הוא ההתפשטות, שעושה מעשה להתפאר, כעניין "בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו", או מדבר דיבורים שבהם יוכלו אחרים להכיר שבחו. הרי המעשה או הדיבורים שהכוונה בהם להתפאר מבחינת נצח, הוד יסוד שבו לבר מגופא, ואינו ערוך לעצמיות המידה.

או יש לומר באופן אחר כמו על דרך משל, שיש התפארות מן עשייה, שהתפארות הלז הוא מדבר שחוצה לו ונפרד מעצמיות, כמו התפארות שיפואר וישובח במעשיו, שיעשה כלי נאה וציור נאה, שיכירו כוח הפועל וישבחוהו. הרי עיקר השבח בו מצד הכלי ויופי מלאכתה, והרי זה רחוק מאוד מתפארת ושבח עצמיות הפועל, שהרי אין זה שבח אלא מה שיכול לעשות כמה כלים נאים, והכלי הוא מובדל ממנו שאינו אלא התפשטות מכוחו, אבל כשישבחוהו בדבר שמעצמותו, כגון שישבחו ויפארו את קולו שהוא ערב מאוד, תאיר ביותר עצמות מידת התפארות בזה ממה שיפארו וישבחו את מכתבו וציורו וכדומה, וכן כשיבחו את גופו ובשרו שהם יפים מאוד,

של מידת התפארת, כאשר היא יוצאת החוצה. כעניין "בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו" (אסתר א, ד). המלך אחשוורוש רצה להתפאר, אז הוא עושה משתה גדול – וזוה אופן אחד של התפארות.

התפארות עצמית והתפארות חיצונית

אן, אופן אחר הוא של אדם שמדבר דיבורים שבהם יוכלו אחרים להכיר שבחו. קורה לפעמים שאדם מזמין אורחים אל הדירה החדשה שלו, והמטרה שלו היא כמו אחשוורוש – להראות את "עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו". יש אדם שיש לו קיר שלם מלא בתמונות שבהן הוא מצולם עם פלוני ופלוני; יש אנשים שיש להם קיר מלא דיפלומות – והם מביאים אורחים כדי שיראו את כל התמונות הללו. מצד אחר, יכול להיות אדם עם המון פאר, אבל הוא

פלוני אחר קורא ומצפצף, ופלוני אחר מראה את גבורתו – והרציונל והרעיון שעומדים מאחורי הדברים הללו הוא משמעותי מאוד, והוא מה שמכונה כאן השכל, חלק החב"ד של התפארת.

והתפארות שכליבו להתפאר, הוא העצם החסד, גבורה ותפארת שבה. זאת אומרת שכמובן חוץ מהרציונל, יש גם את הרגש בעצמו, את האמוציה. יכול לקרות שיש אדם שיש לו מידה שהיא פגומה מצד מסוים, למשל שיש לה רציונל והגשמה אבל אין לה הרגשה. אדם יכול להיות בחוויה שיש לה רציונל וביצוע, אבל אין לה הרגשה. לעומת זאת, יש אנשים שההרגשה שלהם קיימת, אבל אין להם ביצוע; כלומר אדם יודע ומכיר את העניין, הוא גם מרגיש אותו – אבל אין לזה שום ביטוי. השליש של הביצוע הוא בעצם השליש התחתון של המידה, והוא העניין של נצח, הוד ויסוד, שהוא ההתפשטות, שעושה מעשה להתפאר – וזהו הביטוי

שהם רוצים שחלק מהשבח יהיה גם עליהם עצמם: הוא היה רוצה שישבחו אותו ושיתקשרו אליו לא בגלל הדברים שהוא עשה אלא בגלל-עצמו. זהו סיפור שהוא אמנם לא לגמרי מענייננו, אבל הוא קשור בכל זאת: היה איש זקן וקצת משוגע, שכשאמרו לו שהבחורה שיוצאת איתו אוהבת אותו רק בגלל הכסף שלו, אז הוא אמר: 'אז היא באמת אוהבת אותי ממש, מפני שזו כל האישיות שלי; אין לי שום דבר אחר חוץ מכסף'. מעט מאוד אנשים מוכנים להודות בכך שכל האישיות שלהם היא בעצם רק הכסף שיש להם. בוודאי שאדם נהנה שאומרים לו שיש לו בגד יפה, אבל הוא יותר נהנה כשאומרים לו שיש לו אף יפה. למעשה, חלק מהיחס בין החלק האמוציונאלי לבין הדבר בעצמו, הוא בעצם מה שמדובר עליו כאן – בקשר בין 'נצח, הוד ויסוד' לבין שני השלישים הראשונים של התפארת.

אבל כשישבחוהו בדבר שמעצמותו, כגון שישבחו ויפארו את קולו שהוא ערב מאוד, תאיר ביותר עצמות מידת התפארות בזה ממה שיפארו וישבחו את מכתבו וציורו וכדומה, וכן כשישבחו את גופו ובשרו שהם יפים מאוד. בדרך כלל אדם בונה את המרכיבים שעל ידם הוא רוצה שאנשים אחרים יפארו אותו מבחוץ, אבל בסופו של דבר ככל שהמרכיבים הללו מתקרבים אל המהות הפנימית של האדם נוצרת אצלו הרגשה מעולה יותר, מפני שבסופו של דבר האדם מרגיש את עצמו יותר מאת אשר כל דבר אחר.

לא יראה אותו לאחרים; הוא יכול להחביא את כל הדברים הללו ולא להראות אותם. בכל אופן, אותו אחד שמראה לכולם, לא רק שיש לו אמוציה – כלומר שהוא גאה בדברים הללו והוא מתפאר בהם, אלא הוא גם מוציא את התאפרת שלו לפועל.

אם כן, הרי המעשה או הדיבורים שהכוונה בהם להתפאר מבחינת נצח, הוד ויסוד שבו, לבר מגופא, ואינו ערוך לעצמיות המידה. מה שהאדם עושה ומציג כלפי חוץ לא שייך למידה בעצמה, אלא הוא שייך לחלק של 'נצח, הוד ויסוד', שהם מקבילים לרגליים. אפשר לתאר דבר שאין לו רגליים ושעדיין יש לו קיום; אמנם קיום עלוב, אבל זהו קיום. לעומת זאת, דבר שאין לו גוף או ראש איננו יכול להתקיים, למרות שהראש הוא קטן יחסית לגוף.

או יש לומר באופן אחר כמו על דרך משל, שיש התפארות מן עשייה, שהתפארות הלז הוא מדבר שחוצה לו ונפרד מעצמיות, כמו התפארות שיפואר וישובח במעשיו, שיעשה כלי נאה וציור נאה, שיכירו כוח הפועל וישבחוהו. הרי עיקר השבח בו הוא מצד הכלי ויופי מלאכתה, והרי זה רחוק מאוד מתפארת ושבח עצמיות הפועל, שהרי אין זה שבח אלא מה שיכול לעשות כמה כלים נאים, והכלי הוא מובדל ממנו שאינו אלא התפשטות מכוחו, ולכן זוהי תפארת שמחוץ לעצמותו של האדם.

כשאני משבח משהו ביצירה שהוא עשה, זהו סוג אחד של שבח; אבל יש כל מיני יוצרים – וזה מצוי אצל כל מיני אנשים –

ומכל שכן כשיפארו מאוד את חכמה, בינה דעת שלו. כל שהשבח והתפארת בדבר קרוב אל עצמותו תתעורר ביותר עצמות המידה, וכל שהתפארת בדבר רחוק יותר מעצמותו, יהיה יותר מבחינת נצח, הוד, יסוד שבו. ועל דרך זה יש לומר פירוש "ומבחר שלישי" דפרעה "טובעו בים סוף" וכו', היינו גם שלישי העליון – חכמה, בינה דעת שבו,

והנקודה היא שזו איננה חלוקה מקרית ומספרית, אלא זו חלוקה מהותית של שלוש מהויות עם משמעות שונה, וכאשר הן מצטרפות יחד הן יוצרות מהות מיוחדת לעצמה.

לסיכום ניתן לומר כי בתוך המידה יש רציונל, אמוציות, וואופן שבו הדברים מנסים להגיע לידי מופע כללי. שלושת החלקים הללו יחד מרכיבים את המידה השלמה, שמתחילה ברציונל ומגיעה לידי ביצוע. לפעמים, יש מידה פגומה שהיא לא כוללת בתוכה את שלושת החלקים האלה. למשל, יש אנשים שהחלק של הרציונל כמעט לא קיים אצלם, או שהאדם מכיר אותו רק במעומעם, ובכל זאת האמוציה אצלם חזקה. לפעמים יש לאדם רק אופן של התבטאות, שהוא לא הרציונל והוא לא האמוציה. למשל, יש אנשים שעוסקים בעשייה מסוימת בלי שליבם או מחשבתם בתוכו, וזהו האופן שבו הם קשורים למידה מסוימת.

דובר כאן על מידת התפארת מכיוון שהיא הנושא של המאמר הזה, אבל מה שנאמר כאן הוא נכון באותו האופן לגבי כל מידה ומידה – בין אם זו מידת החסד ובין אם זו מידת הגבורה. גם למידת החסד יש את הרציונל שלה, את האמוציה שלה ואת הביצוע שלה. יכול להיות שלאדם יהיה רעיון גדול – 'כמה חשוב להיטיב לעולם', ועדיין לא יהיה לכך שום חלק אמוציונלי

ומכל שכן כשיפארו מאוד את חכמה, בינה ודעת שלו, שכן ככל שהשבח והתפארת בדבר קרוב אל עצמותו, כך תתעורר ביותר עצמות המידה; ואילו ככל שהתפארת בדבר רחוק יותר מעצמותו, כך יהיה יותר מבחינת נצח, הוד, ויסוד שבו. יש עולם שלם של אנשים שרוצים שיתייחסו אליהם בגלל עצמם ולא בגלל כל מיני דברים אחרים, מפני שככל שדרגה היא חיצונית יותר כך היא גם רחוקה יותר. המדרגות הרחוקות ביותר הן של 'נצח, הוד ויסוד', לאחר מכן של 'חסד, גבורה ותפארת', ולבסוף הדרגה של 'חכמה, בינה ודעת' – וככל שמגיעים יותר אל המידות הללו, כך ההתייחסות היא יותר בסיסית ועמוקה.

אדמו"ר הזקן בעצם חילק את מידת התפארת לשלושה חלקים, לשלושה שלישים, כאשר כל אחד מהחלקים הללו יכול להתפרט לחלקים קטנים נוספים, שלא שייכים לפרטים של ההרגשה אלא ליחס של כל חלק וחלק בתוך מידה מסוימת. זאת אומרת, שכל מידה מתחלקת לשלושת המרכיבים הללו: המרכיב של ההשגה העצמית, המרכיב האמוציונלי, והמרכיב של הדברים החיצוניים, ואדמו"ר הזקן דיבר בקצרה גם על היחס שבין שלושת החלקים הללו. על ידי כך הוא גם ניסה להסביר מהי החלוקה לשלושה שלישים שהוזכרה לעיל,

המידות, שגם בהם המידה היא לפעמים חלקית ולפעמים עם קומה שלמה.

לעיל עסקנו בשלושת השלישים של התפארת, שבאים לידי ביטוי בשלוש השנים של העורלה. עיקר ההסבר היה שלמעשה בכל מידה יש חלוקה מהותית לשלושה שלישים: השליש העליון הוא החב"ד שלה, הרציונל של המידה; השליש האמצעי הוא החג"ת שבה, כלומר האמוציה שלה; והשליש התחתון הוא האופן שבו היא מנסה להתבטא כלפי חוץ. אני בכוונה אומר 'מנסה', משום שגם בתוך העניין הזה קיימת חלוקה: יש את הביטוי המעשי של מידה מסוימת, למשל כשאני אוהב או שונא, כשאני מפחד או כשיש לי איזושהי אמוציה אחרת. חוץ מזה קיים גם ביטוי אחר של המידה, שהוא יותר קשור לשליש התחתון שלה. בניגוד לפעמים שהמידה היא חוויה חיה, משמעו של החלק התחתון הוא שיש בתוך החוויה הזו משהו שמנסה להתבטא בכל צורה השייכת לאותה מידה. הביטוי הזה הוא איינו דווקא אמירה, אלא הוא האופן העצמאי שבו המידה מתבטאת כשהיא יוצאת מהגדר של החוויה בלבד.

ועל דרך זה יש לומר פירוש "ומבחר שלישי" דפרעה "טובעו בים סוף" וכו' (שמות טו, ד), היינו גם שלישי העליון – חכמה, בינה ודעת שבו. גם חיל פרעה מתחלק לשלוה לשלישים, ולכן כשכתוב "ומבחר שלישי" הכוונה היא שלא רק החלקים הנמוכים של חיל פרעה טבעו, אלא גם החלקים העליונים יותר –

והוא לא יביא את הדברים לידי ביצוע. באותו אופן, יש גם אנשים שהם אנשים טובים מאוד בלי שום רציונל, ויש אנשים שהם עושים מעשים טובים אבל אין להם לא רציונל ולא אמוציה, והם עושים את המעשים הטובים הללו מפני שכך לימדו אותם, או מפני שזו מוסכמה חברתית. אפשר להביא כל מיני דוגמאות לעניין הזה; למשל, יש אנשים שהם מכניסי אורחים מפני שהם רוצים אורחים, רוצים לשוחח עם אנשים או רוצים לעזור לאנשים; ויש אנשים שמרגישים מצוין כשיש להם אורחים, וכשאינן להם הם מרגישים לא טוב; ויש אנשים שהם מכניסי אורחים אבל אין להם לא עניין ולא רצון בזה, והם מכניסים אורחים בכל זאת מפני ש-'ככה צריך לעשות'.

בנוגע לענייני העורלה, שהיא הנושא של המאמר, אדמו"ר הזקן בעצם אומר שיש בחינה שמקבלת את שני השלישים התחתונים, ויש מדרגה שמקבלת גם את הרציונל – וכשזה קורה, המידה הופכת להיות שלמה. הוספת הרציונל משלימה את המידה משום שכעת היא גם בעלת קומה שלמה, וגם בעלת גבולות שניתן להגדיר אותה על ידיהם. כאשר אדם יודע שיש לו איזושהי סיבה לעשות דבר מסוים, המעשים שלו נכנסים לתוך איזושהי מסגרת ברורה. לעומת זאת, אם הוא לא יודע למה מדוע הוא עושה אותם, והוא עושה אותם רק מפני שהוא מרגיש, קורה לפעמים שהחוויות הללו נעשות מטושטשות. כאמור, הדברים הללו נכונים לגבי כל מיני דברים וגם לגבי שאר

כמו שנתבאר במקום אחר שזה בחינה עליונה שבו.

ומובן למשכיל, שהמידה תפארת אינה מהות מידה ממש כשאר המידות, שהם עצם המשכת דבר מה, כמו חסדים או גבורות. אבל התפארת היא מידה כוללת שישנה בכל המידות, שאינה רק עניין הכוונה והתועלת בכל מידה – למה תימשך ולאיזה צורך. כמו להשפיע חסד כדי שיכיר המקבל טובו וחסדו – הרי זה תפארת שבחסד; וכן תפארת שבחכמה, הכוונה בהשפעת השכל כדי שיכירו חכמתו; ואפילו לרצון ישנה מידת תפארת – למה ירצה כך.

השליש העליון, כמו שנתבאר במקום אחר שזה בחינה עליונה שבו.

ייחודיות התפארת

וחסדו – הרי זה תפארת שבחסד. התפארת מוגדרת כאן כעניין של להראות את הדבר החוצה, מעין "בהראותו את עשר כבוד מלכותו" (אסתר א, ד). הבחינה של תפארת, התפארות ופאר בעצם לא שייכת למידה מסוימת, אלא מצד מסוים היא שייכת לכל המידות כולן, מפני שבכל מידה יכול להיות אלמנט שמסביר את המידה באופן כזה; למשל כשאדם עושה דבר טוב, הוא נותן למישהו אחר כדי שיכירו את טובו; בין אם מתוך רצון שהדברים יקרו כך, ובין אם מתוך כוונות נוספות אחרות.

וכן תפארת שבחכמה, הכוונה בהשפעת השכל כדי שיכירו חכמתו, ואפילו לרצון ישנה מידת תפארת – למה ירצה כך. אפשר להתעמק בתפארת יותר, מפני שהיא מידה מורכבת ומהות מורכבת. לא כל כך פשוט להגדיר אותה בכל הצדדים, וביתר שאת משום שיש לה הגדרות מאוד מסוימות וחתוכות בדברים אחרים. בכל אופן, כאן מדובר על כך שהעניין של התפארת הוא שדבר יוצא כלפי חוץ ושיש מישהו שמתייחס אליו. התפארת היא במובן מסוים הרציונל של המידה, ולכן היא רלוונטית לכל מידה. התפארת היא הרציונל במובן זה שהיא הניסיון להראות מה בעצם יש לי. מדוע אני עושה דברים

ומובן למשכיל, שהמידה תפארת אינה מהות מידה ממש כשאר המידות. במידת התפארת יש צד מיוחד ונוסף, במיוחד מהבחינה של הוצאת עניין הפאר כלפי החוץ, כלומר ההתפארות. התפארת איננה כשאר המידות שהם עצם המשכת דבר מה, כמו חסדים או גבורות. מידת החסד היא מידה שבעצם מהותה באה להוציא דבר-מה כלפי חוץ, כמו למשל נתינה, אהבה או יצירה. כך גם מידת הגבורה: עניינה הוא להוציא כלפי חוץ את ההגבלה, הגדרה, או דין קשה. שתי המידות הללו מנסות לבטא את זה שאני רוצה לתת – במובנים שונים; גם כשאני רוצה לתת למישהו סטירה או לתת למישהו נשיקה – בשני המקרים אני רוצה לתת לו משהו, להוציא את זה החוצה.

אבל התפארת היא מידה כוללת שישנה בכל המידות. הבחינה של התפארת היא לא מידה מוגדרת שעומדת על בחינה מסוימת, אלא היא קיימת בכל המידות. שאינה רק עניין הכוונה והתועלת בכל מידה – למה תימשך ולאיזה צורך. כמו להשפיע חסד כדי שיכיר המקבל טובו

עצמו, אלא בשביל אחרים; ועדיין יכול להיות שהוא לא מצפה לקבל מהאחרים שום דבר, כיוון שלמשל הם לא משלמים עבור הדבר הזה שום תשלום. אף על פי כן, זוהי הרגשה של כורח שנמצאת בהרבה מאוד מידות, ולא דווקא במובן של קישוט חיצוני אלא גם בדברים פנימיים. הצורך בקהל נוגע הן ליופי, הן לחכמה והן לגבורה; כלומר מידת התפארת במובן הזה שלה נוגעת לשושים ודקויות מאוד פנימיים, ולכן היא מצויה מעבר לשימוש שאני עושה בדבר, אלא היא קשורה בעצם הנחיצות להראות.

זאת אומרת שיש במידת התפארת דרגות שונות: מישהו שמתפאר מפני שזהו אופן לקבל קרדיט בצורה כזו או אחרת, זהו אופן אחד, ובמקרה הזה ההתפארות היא לא כורח פנימי ולא קשורה בהכרח לרגש פנימי, אלא היא מעשית ותכליתית, ומבקום אחר אדמו"ר הזקן מכנה את התפארת הזו 'התפארות חיצונית' ולא 'התפארות פנימית'. לדוגמה, מישהו צריך להתלבש בצורה מסוימת לא משום שהוא רוצה, אלא מפני שזה נצרך לו לטובת עניין מסוים. לעומת זאת, יש דרגה שבה האדם יכול לעשות כביכול מה שהוא רוצה, אבל הקהל עדיין חשוב לו. יכול להיות מישהו שמושל בכיפה, ועדיין חשוב לו הקהל – לא משום שהוא חושש מה תהיה התגובה, אלא משום שיש לו צורך פנימי להראות. אם כן, הנקודה הזו היא עניין מאוד עמוק בתוך המהויות של הנפש, והיא לפעמים פועלת על כמה וכמה דברים.

מסוימים? מפני שאני רוצה להראות את זה שיש לי אותם.

אמנם, ההגדרה של מידת התפארת כמידה לעצמה היא הגדרה ומהות לא פשוטה. כאמור, התשובה לשאלה מדוע אני עושה דברים מסוימים, נוגעת לעניין של ההתפארות לטובת דבר מסוים, כמו שמישהו מתפאר משום שהוא רוצה לקבל או להרוויח משהו על ידי ההתפארות הזו. כשפלוני מתנפח בצורה כזו, היא רוצה לזכות בכל מיני דברים – בין אם מדובר וכזו: אם זה צפרדע שרוצה לזכות בנקבת הצפרדע, ואם זה פוליטיקאי שרוצה לזכות במקום בכנסת. מהבחינה הזו ההתפארות היא שימושית.

אלא שכאן לא מדובר על הצד התועלתית שיש בעניין, שגם הוא תופס כמובן הרבה פעמים מקום במניעים שלי; אלא מדובר כאן על השאלה של הצורך, ולעיתים אפילו הכורח של אדם מסוים, לא להשאיר את הדברים טמונים אלא להראות אותם. הצורך הזה איננו קשור בתועלת שיוצאת ממנו, אלא זהו סוג של כורח פנימי שאיננו תועלתני, והוא נעשה לשם הדבר עצמו. המהות של המעשה היא היא בזה שהוא נראה לאחרים – זהו סוג של מידה שדורשת איזשהו קהל, למרות שאני לא מוכרח לקבל משהו מהקהל הזה, למעט עצם ההרגשה של ההשלמה – וזוהי בעצם מידת התפארת בעצמה.

הנקודה הזו קשורה גם למובן של היופי של התפארת. לפעמים אנשים מתייפים בשביל תועלת מאוד ברורה, אבל לא תמיד. אדם לא מתייפה כשהוא בינו לבין

וכמו שנתבאר לעיל בעניין "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים". ועל דרך משל זה יובן הנמשל למעלה, שבחינת תפארת גדולתו יתברך שבאצילות שייך בה גם כן שלושה שלישים, היינו שהדיבור עליון – מידת מלכותו יתברך, מקבל תחילה רק משליש התחתון של תפארת. כי מה שיוכל להתגלות בדיבור להנבראים הוא הבחינה היותר תחתונה מיקר תפארת גדולתו יתברך, וכמאמר "תתברך בשמיים ממעל ועל הארץ מתחת על כל שבח מעשה ידיך וכו' יפארוך סלה", שכל העולמות שמיים וארץ, "מן הארץ לרקיע חמש מאות שנה" אינה אלא בחינת "מעשה ידיך". שכמו במעשה ידי אדם על דרך משל אינו מלוכש אלא כוח המעשה, שהוא הכוח היותר פחות שבכוחות הנפש וכו' – כך החיות המלוכש בכל העולמות אינו אלא בחינת כוח המעשה, שאינו נוגע לעצמות ומהות וכו', כמו שנתבאר כל זה בד"ה "בחודש השלישי לצאת בני ישראל". נמצא אשר כל מה שיוכלו הנבראים להלל ולשבח את הקב"ה במה שברא כל העולמות מאין ליש. וזהו עניין פרק שירה שאומרים הנבראים, וכן שיר המלאכים – "כל בעלי השיר יוצאים בשיר", הרי כל השגתם רק בבחינת "שבח מעשה ידיך". והרי זה כמו על דרך משל מי שהוא חכם מופלא עד להפליא, ומשבחים אותו רק במה שיוכל לכתוב או לצייר יפה, שזהו הבחינה היותר אחרונה שבו.

ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיה מג, ז). כלומר גם כן רואים שהעולם נברא לכבודו של הקב"ה, והמידה הזו מבטאת כביכול את היציאה של ה-אני' שלו אל הקהל.

ההלל לקב"ה הוא רק לבחינה התחתונה ביותר

ועל דרך משל זה יובן הנמשל למעלה, שבחינת תפארת גדולתו יתברך שבאצילות שייך בה גם כן שלושה שלישים, היינו שהדיבור עליון – מידת מלכותו יתברך, מקבל תחילה רק משליש התחתון של תפארת. כי מה שיוכל להתגלות בדיבור להנבראים הוא הבחינה היותר תחתונה מיקר תפארת גדולתו יתברך, וכמאמר "תתברך בשמיים ממעל ועל הארץ מתחת על כל שבח מעשה ידיך

וכמו שנתבאר לעיל בעניין "נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" (תנחומא נשא, טז), והתאוה היא התפארת של הרצון, ואצל הקב"ה זה כביכול בא לידי ביטוי בכך שהוא רוצה שתהיה דירה בתחתונים, כלומר שיהיה עולם תחתון שיכיר את גודלו. היה ניתן לשאול מדוע הקב"ה רצה בכלל לברוא את העולם, ומוכרת התשובה ש-על תאוות לא מקשים קושיות'. התשובה הזו היא לא רק בדיחה, אלא הכוונה היא שהמהות של התפארת, הצורך להראות, קשור בדברים מאוד עמוקים, עד כדי כך שגם את בריאת העולם אפשר בעצם לראות כביטוי של הרצון להראות. מעין זה אבל בלשון אחרת מופיע במסכת אבות (ו, יא): "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, שנאמר: "כל הנקרא בשמי

סיפור על כך שיום אחד דוד המלך הלך ליד הנהר, ואמר: 'ריבוננו של עולם, מי עוד הרבה להגיד לך דברי תהילה כמוני?', ואז יצאה צפרדע אחת ואמרה לו: 'אני מהללת את ה' יותר ממך – כל היום שומעים אותי!'. השיר של הצפרדע הוא בוודאי לא ברמה של מזמורי התהילים, אלא שהצפרדע מהללת את הקב"ה בכל רגע מעצם קיומה.

וכן שיר המלאכים, בכפי שמפרש אדמו"ר הזקן במקום אחר את המשנה: "כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר" (משנה שבת ה, א). זהו אמנם פירוש של המשנה שלא כפשטה, כיוון שלמשנה שם יש משמעות לגמרי אחרת, אבל הפירוש כאן הוא שבכל העולם יש בעלי שיר, והשיר הוא האופן שבו הם עולים ומתעלים. והרי כל השגתם היא רק בבחינת "שבח מעשה ידיך". כלומר השיר שבו הם משבחים את הקב"ה הוא על זה שהוא ברא אותם. במובן זה אני מהלל את הקב"ה על מעשה ידיו, על כך שהוא עשה דבר כזה וכזה – על עצם בריאתי.

והרי זה כמו על דרך משל, מי שהוא חכם מופלא עד להפליא, ומשבחים אותו רק במה שיוכל לכתוב או לצייר יפה, שזהו הבחינה היותר אחרונה שבו. כלומר השבח הזה הוא כמו שמישהו ישלח לי מכתב מלא בחכמה עליונה, ואחרי שקראתי אותו אני אומר: איזה כתב יפה, אילו שורות מסודרות, איזו בהירות של אותיות. זהו אמנם לא עלבון, אבל זו הערכה של 'מעשה ידיו' – אני מעריך רק את מעשה הידיים אבל לא את תוכן הדברים. מכיוון שאינני מסוגל להעריך את

וכו' המה יפארוך סלה" (מתוך ברכות קריאת שמע), שכל העולמות שמיים וארץ, עם כל הגודל שבהם, כמו שכתוב ש-"מן הארץ לרקיע חמש מאות שנה" (חגיגה יג.) – אינה אלא בחינת "מעשה ידיך". כלומר, שכמו שבמעשה ידי אדם על דרך משל אינו מלובש אלא כוח המעשה, שהוא הכוח היותר פחות שבכוחות הנפש וכו' – שהרי בכוחות הנפש יש כוחות יותר דקים ומופשטים, וכוח המעשה הוא הכוח הכי נמוך, אבל הוא עדיין יוצר עולם שלם – כך החיות המלובש בכל העולמות אינו אלא בחינת כוח המעשה, שאינו נוגע לעצמות ומהות וכו', כמו שנתבאר כל זה בד"ה "בחודש השלישי לצאת בני ישראל". נמצא אשר כל מה שיוכלו הנבראים להלל ולשבח את הקב"ה במה שברא כל העולמות מאין ליש. כלומר ההשגה שהברואים יכולים להשיג נוגעת להודאה ולהלל על עצם בריאתם וקיומם, על בריאת העולם. וזהו עניין פרק שירה שאומרים הנבראים. בכמה סידורים גדולים הדפיסו את הפרק הזה, שהוא מעין מדרש. במדרש הזה יש את השירים של כל מיני נבראים: השיר של העננים, השיר של השמיים, השיר של הצפרדעים, השיר של העכברים; לכל יצור יש שיר משלו. למרות שבפרק השירה הצפרדעים אומרים פסוק, כמו גם הכלבים והחתולים, אני מניח שהם לא אומרים אותו כצורתו ממש, אלא הכוונה היא שעצם מהותו של הנברא מבטאת את השיר שהוא שר לקב"ה, וזה השיר שלו. מה בעצם שר כל נברא? הוא מודה על קיומו ועל חייו. יש במדרש (ילקוט שמעוני, תהילים קנ, רמז תתפט)

ועל דרך זה אמרו רבותינו ז"ל "אין צור כאלוקינו" – "אין צייר כאלוקינו" וכו'. ועל דרך זה אמרו רבותינו ז"ל פרק ה דברכות "משל למלך בשר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו משבחים אותו בשל כסף, והלא גנאי הוא לו" וכו', עיין שם (ועיין מזה בשל"ה במסכת תמיד שלו דף רנו עמוד ב, ודף רנו עמוד א, שהאריך בזה).

וזהו עניין הפירוש שהדיבור עליון, מקור דבריאה יצירה עשייה, מקבל משליש התחתון של מידת התפארת שבאצילות, שהוא על דרך משל "שבח מעשה ידיך" וכו', כנזכר לעיל.

ואפשר לומר עניין שלושה שלישים תפארת על דרך שכללות העולמות נחלקים לשלוש בחינות, היינו עולמות בריאה יצירה עשייה, ועולם האצילות, ועולמות שלמעלה מאצילות. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: "שט בשמונה עשר אלף עולמות שאינן" וכו',

עיין שם (ועיין מזה בשל"ה במסכת תמיד שלו דף רנו עמוד ב, ודף רנו עמוד א, שהאריך בזה). אני חושב שאני משבח שבח גדול ומופלא, אבל אני בעצם משבח רק לפי ההשגה שלי. אגב, גם בתוך הספרות והפולקלור היהודי יש כמה וכמה סיפורים שמנסים לבטא את זה; למשל, מסופר על בטלן קטן מהעיירה שבא לתאר אדם עשיר וגדול שבגדולים, וכל עולם הדימויים וההשגות שלו כל כך מצומצם, ולכן אותו בטלן מתאר אותו כך שהוא כל כך עשיר שהוא לא צריך לקחת הלוואה כדי לקנות אוכל לשבת. שוב, הנקודה היא שהדברים הללו תלויים באופן ההשגות שלי; זה לא שהשבח שאני אומר הוא איננו נכון, אלא הוא פשוט נוגע לדרגה מאוד נמוכה – וזה נובע כך שההשגה שלי נמוכה, ולכן זה מה שאני יכול להלל ולפאר.

היום אנחנו לא פוגשים יותר מידי אנשים פשוטים, בעלי השגות נמוכות. כשמשוחחים עם ילדים קטנים, לפעמים אפשר לשמוע מהם תיאורים לפי עולם

התוכן של הדברים, אני מסתכל על מה שאני כן יכול – על סוג כתב היד ועל הנייר – ואני נהנה מעצם היופי, ואני יכול להסתפק בזה.

ועל דרך זה אמרו רבותינו ז"ל על הפסוק "אין צור כאלוקינו" (שמואל א ב, ב): "אין צייר כאלוקינו" וכו' (תנחומא תזריע, ב). העניין של "שבח מעשה ידיך" הוא שכל ברואי העולם, כולל אותנו כמובן, מהללים את הקב"ה על בריאת העולם לפי מה שאנחנו משיגים ומבינים בזה; וההבנה שלנו נוגעת רק להשגה של עצם הקיום. במידה מסוימת, ההילול הוא כמו להגיד 'הקיום שלהם הוא יפה מאוד' – זהו אמנם איננו שקר, אבל זו דרגה נמוכה של ההתגלות האלוקית. אלא שכך הם פני הדברים משופ שאינני יכול לשבח ולהלל במה שלא מובן ומושג עבורי, אלא רק את הדברים שהם בתחום ההשגה שלי.

ועל דרך זה אמרו רבותינו ז"ל פרק ה דברכות (לג): "משל למלך בשר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו משבחים אותו בשל כסף, והלא גנאי הוא לו" וכו',

שאדמו"ר הזקן ניסה לעשות כאן זה להביא דוגמאות פשוטות יותר, כדי שהדברים לא ייראו ויתקבלו רק בצורה טכנית או לא מובנת.

כללות העולמות מתחלקים לשלושה שלישים

ואפשר לומר עניין שלושה שלישים תפארת באופן אחר, על דרך שכללות העולמות נחלקים לשלוש בחינות, בדרך מעט שונה ממה שמקובל: היינו החלק הראשון הוא של עולמות בריאה יצירה עשייה, והחלק השני הוא עולם האצילות, והחלק השלישי הוא עולמות שלמעלה מאצילות. יש חלוקה שמחלקת את העולמות לבריאה יצירה עשייה, שהיא גם כן חלוקה לשלוש, אבל כאן יש חלוקה של כללות העולמות. והעולמות שלמעלה מהאצילות הם כמו שאמרו רבותינו ז"ל על הפסוק "אלפי שנאן" (תהילים סח, ח), שהקב"ה "שט בשמונה עשר אלף עולמות שאינן" וכו' (עבודה זרה ג:). ההשגות שלנו – אפילו אלו המופשטות ביותר – נעצרות בדרגה מסוימת, שמעבר לה אנחנו מדברים בדרך השלילה – על דברים שאינם, 'עולמות שאינן'.

יש גם דברים שנמצאים בעולם הגשמי ואנחנו מתייחסים אליהם כך, מפני שהם נמצאים מעבר לתחום ההכרה או החושים שלנו. למשל, האולטרה סגול הוא בוודאי צבע, ויש יצורים שבשבילם זה צבע – אבל בשבילי זה לא צבע. כל מה שאני יכול להגיד הוא שזה שחור, או שמבחינתי זה לא שום צבע. אני לא יכול לתאר לעצמי מה זה יכול להיות אולטרה סגול מפני

המושגים שלהם; הם אומרים דבר פשוט אבל בשבילם הוא שבח שבחים. אני בעצמי כבר ראיתי ילד קטן שאמרו לו לאחל משהו לאיזה אדם חשוב, והוא איחל באמת בכל לבבו 'שתזכה להגיע לכיתה ח'. מדוע זה היה האיחול שלו? מפני שכשהוא בגיל חמש אז השיא הגדול של ההשגות הוא מי שנמצא בכיתה ח. הרצון היה רצון יוצא מן הכלל, אלא שהתוצאה הייתה מצחיקה, מפני שהוא קטן והוא לא יכול להשיג.

בגמרא מדובר על כך שבאותו האופן, לכל התפארות שאנחנו מפארים את הקב"ה יש אופי כזה; ולולי היה כתוב בתורה "הגדול הגיבור והנורא" (דברים י, יז) – לא היינו מעיזים לומר את זה. זאת אומרת שאנחנו יודעים שאנחנו אומרים דברים שהם לפי ההשגה שלנו, אלא שמשום כך אנחנו מצטטים את הפסוק הזה. בגמרא (ברכות לג:) גם מופיע שאם באים אנשים ומוסיפים עוד דברי שבח מעצמם, דברי השבח הללו הם רק לפי קטנות השגתם. שוב, קטנות ההשגה היא לא בהכרח מפני שפלוני הוא שוטה, אלא שהעולם נברא מצד עצמו ומהותו ככזה שאיננו יכול להשיג אלא את המהות של הקב"ה כבורא – וזוהי הבחינה של "שבח מעשה ידיך".

וזוהו עניין הפירוש שהדיבור עליון, שהוא מקור דבריאה יצירה עשייה, מקבל משליש התחתון של מידת התפארת שבאצילות, שהוא על דרך משל "שבח מעשה ידיך" וכו', כנזכר לעיל. הביטויים הללו של 'שליש עליון', 'קבלה משליש עליון', 'שני שלישים תחתונים' וכן הלאה, מופיעים הרבה מאוד בספרי הקבלה, ומה

שהם מבחינת אין, אשר "והחכמה מאין תמצא" וכו'. ועיין מה שכתב הרמ"ז פרשת שלח, דף קנט סוף עמוד א, בפירוש המאמר "תלת עלמין אית ליה לקודשא בריך הוא": אשר בכל עולם משלושה מיני עולמות הנזכרים לעיל, מתגלה יותר מיקר תפארת גדולת אור אין סוף ברוך הוא, שאין ערוך הגילוי שבבריאה יצירה עשייה לגבי הגילוי שבאצילות. וכמו כן, אין ערוך הגילוי שבאצילות לגבי הגילוי שבעולם האין סוף וכו'. ועיין מה שנתבאר על פסוק "הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה" וכו'. וזהו עניין שלוש פעמים 'קדוש', ועיין מה שנתבאר סוף ד"ה "ועשית בגדי קדש", שבתיקון ועשיית בגדי אהרן יש שלוש בחינות ומדרגות.

אך כל זה רק בבחינת האור המאיר בעולמות, אבל בעצמותו יתברך אין שיך שום השגה, רק "מודים אנחנו לך", ומה שאנו מהללים זהו "לשם תפארתך" וכו', כנזכר לעיל. והנה בשנה הרביעית מקבלת כנסת ישראל משליש האחרון של מידת תפארתו יתברך, והרמ"ז כתב משני שלישיין וכו', היינו מה שהנבראים יוכלו להלל את הקב"ה, שנקרא "שבח מעשה ידיך" וכו', כנזכר לעיל. וזהו עניין הלולים לה', והילולים לשון רבים, היינו שני בחינות הילול – זהו שני שלישי תפארת וכו', מה שאין כן למעלה מזה, אין להם השגה.

ועיין מה שכתב הרמ"ז פרשת שלח, דף קנט סוף עמוד א, בפירוש המאמר "תלת עלמין אית ליה לקודשא בריך הוא": אשר בכל עולם משלושה מיני עולמות הנזכרים לעיל, מתגלה יותר מיקר תפארת גדולת אור אין סוף ברוך הוא, שאין ערוך הגילוי שבבריאה יצירה עשייה לגבי הגילוי שבאצילות. וכמו כן, אין ערוך הגילוי שבאצילות לגבי הגילוי שבעולם האין סוף וכו'. ועיין מה שנתבאר על פסוק "הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה" וכו' (תהלים קמה, ה). בדרגות מסוימות אפשר לומר שבקושי אפשר להשיג את מה שנמצא בתוך המערך של העולם שלנו, וגם בשביל זה צריכים להגיע להשגות. כדי להגיע לעולם הרבה יותר גבוה מזה, אפשר לעשות אַקְסֵרְפּוֹלִיצְיָה, כלומר הערכה של מה שיש למעלה על בסיס מה שאני יודע שיש אצלנו למטה. אלא בתוך העולם

שבתוך תחום החושים שלי אין לו שום משמעות. יש לי מנעד מסוים של צבעים – מכאן עד כאן, וזה מה שאני יכול לראות, ומעבר לזה בשבילי הכול חושך, או במילים אחרות – זה דבר שאיננו. אני יודע בערך איזה צבע יש לקרני השמש הנראות, אבל איזה צבע יש לקרני רנטגן? זוהי בעצם הנקודה של 'עולמות שאינם'. השאלה 'איזה צבע יש לדבר שאין לו צבע' היא שאלה לא משמעותית, אבל היא בכל זאת נכונה. בדרך כלל אני מדבר על מה שנמצא בתחום ההשגות שלי, אבל פה ושם כשמשו נמצא קצת מעבר לזה – כבר אין לי איזו הרגשה חושית לגביו, ולכן כל מה שאגיד בנוגע אליו יהיה בגדר אמירה בלבד. שהעולמות הללו שלמעלה מאצילות הם מבחינת אין, אשר "והחכמה מאין תמצא" וכו' (איוב כח, יב).

בעצמותו יתברך אין שייך שום השגה. כשמדברים על העולמות, אפשר לבנות איזשהו המשך – כביכול לוקחים קו וממשיכים אותו הלאה. אבל כשעוסקים

בעצמותו יתברך, לא שייכת שום השגה. רק **"מודים אנחנו לך"**, שמשמעו הוא שאני בהכנעה וביטול גמור – אני מודה על דבר שאני לא מבין אותו, וכפי שהתבאר לעיל בהרחבה. ומה שאנו מהללים, זהו **"לשם תפארתך"** וכו', כנזכר לעיל, כמו שכתוב: **"מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך"** (דברים הימים א כט, יג). כשאנחנו מדברים על הקב"ה בעצמו אין לנו יכולת אפילו להלל ולשבח, מפני שאין לזה שום משמעות – ולכן אנחנו מודים. ההודאה לא בנויה על שום עניין של השגה והבנה, מפני שהיא הביטוי של רגש התודה.

והנה בשנה הרביעית מקבלת כנסת ישראל משליש האחרון של מידת תפארתו יתברך. ואופן אחר הרמ"ז כתב שהיא מקבלת משני שלישי וכו', היינו מה שהנבראים יוכלו להלל את הקב"ה, שנקרא **"שבח מעשה ידך"** וכו', כנזכר לעיל. וזהו העניין של השנה הרביעית, שעליה נאמר: **"ובשנה הרביעית יהיה כל פרו קדש הלולים לה"** (ויקרא יט, כד). אחרי שלוש השנים הראשונות של הערלה, השנה הרביעית היא קודש הילולים. והילולים לשון רבים, היינו שני בחינות הילול – זהו שני שלישי תפארת וכו', מה שאין כן למעלה מזה, אין להם השגה. כלומר אנחנו לא מבינים ולא יכולים להשיג למעלה מהדרגה הזו, ולכן אנחנו לא יכולים לומר דבר בנוגע אליה.

שלנו ההשגות שלנו הן מכאן עד לשם, ואילו בעולם עליון יותר ההשגה צריכה להיות באופן אחר לגמרי, בדרגה אחרת לגמרי.

אפשר לעשות את הדבר הזה גם בתחומים אחרים. למרות שאין הרבה יתרונות למתמטיקה בעולם הזה, ואיש לא יודע כל כך למה בעצם לומדים אותה, הרי שבעניין הזה יש לה יתרון. אחד היתרונות הוא שאנשים לומדים להתעסק בדברים מופשטים שהם לא משיגים אותם, כמו למשל בשורש המרובע של מינוס אחד. יש דבר כזה במתמטיקה, ויש כל מיני מתמטיקאים שמתעסקים בזה; אבל מה זה בעצם 'שורש מרובע של מינוס אחד'? איזה מן ציור יש לזה? אם יש לי ריבוע שהשטח שלו הוא מינוס אחד, מהו האורך של הצלע של ריבוע כזה? מספרים מרוכבים ומספרים דמיוניים זה עולם שלם שמתעסקים בו במתמטיקה, וגם למתמטיקאי אין שום מושג מה זה באמת – גם לו אין ציור איך דבר כזה נראה; אלא שתוך תחום המתמטיקה זו לא משנה, למעט זה שצריך לדעת שגם שם יש כל מיני גבולות להשגה.

וזהו עניין שלוש פעמים 'קדוש', כלומר ש-**"קדוש קדוש קדוש"** עומד על המדרגה וההבחנה של שלושת מיני העולמות הללו. ועיין מה שנתבאר סוף ד"ה **"ועשית בגדי קדש"**, שבתיקון ועשיית בגדי אהרן יש שלוש בחינות ומדרגות.

אך כל זה רק בבחינת האור המאיר בעולמות. כל מה שאנחנו מדברים על התפארת ועל המדרגות של העולמות – שייך לגבי האור שמאיר בעולמות; אבל

אלא שעל ידי זה נמשך אחר כך גם מבחינת שליש העליון של מידת תפארתו יתברך, וזהו "ובשנה החמישית וכו' להוסיף לכם תבואתו" היינו תוספת האור הבא מלמעלה, ואזי היא בבחינת ה"א, מה שבחינת דל"ת הוא לשון דלות ועניות לגבי בחינה זו דה"א. ומזה יובן בתוספת ביאור מה שנתבאר בד"ה "ראו כי ה' נתן לכם השבת", בעניין "ב-ה' נברא העולם הזה". וצריך להמשיך גילוי בחינת ה' זה, והיינו על דרך המבואר כאן. וזה שכתוב "לעבדה ולשמרה" בשני ההי"ן, היינו המשכת ה"א עילאה בחינת י"ה, והמשכת ה"א תתאה ו"ה וכו'. ועיין בעץ חיים שער לא פרק ז, מה שכתב על פסוק "ארבע הידות יהיה לכם והחמישית לפרעה" (ועיין מה שנתבאר מזה בביאור על פסוק "צאינה וראינה" וכו' בסופו, ומה שנתבאר סוף ד"ה קדש ישראל לה").

וזהו "הוד והדר לפניו, עוז וחדווה במקומו". ופירוש "הוד והדר לפניו", יש לפרש על עניין השיר שהמלאכים מרננים ומשבחים לפניו, כדמשמע ברבות בפתיחתא דאיכה שאמרו המלאכים: "כתיב "הוד והדר לפניו", ואתה אומר כדין? וכו'. ומזה נמשך "עוז וחדווה במקומו" – שהתענוג נמשך מביטול היש, כמו שנתבאר בד"ה "את קרבני לחמי" בענין "לוייתן זה יצרת לשחק בו" וכו'. וכן בגמרא פירשו "הוד והדר לפניו" דמיירי בבתי בראי וכו'. והיינו כי ידוע שהתפשטות המידה היא העלאת מיין נוקבין אל העצמיות, על דרך משל באדם כאשר יפארו זולתו, תתעורר בליבו עצמיות התפארות.

היא עדיין מגיעה לאיזושהי השלמה על ידי כך שהיא מקבלת אור מלמעלה – וזוהי הבחינה של ה-ה'.

אחד הסמלים המפורסמים של המלכות בקבלה הוא הירח, מכיוון שהירח הוא דבר שאין לו שום אור משלו, ולכן הוא נחשב 'דל'. יש הבדל בין הירח כשהוא חסר לבין הירח כשהוא במלואו: נכון שגם כאשר הירח במלואו הוא עדיין דל, אבל אז הוא מקבל את אור השמש במידה כזו שהוא יכול אפילו להאיר מאורה. בדומה לכך, גם המלכות נחשבת דווקא כ-ס'יהרא באשלמותא, כלומר הירח בהשלמתו. לעומת זאת, בזמנים שבהם הירח חסר אז יש חשיכה חלקית או גמורה.

וצריך להמשיך גילוי בחינת ה' זה, והיינו על דרך המבואר כאן. וזה שכתוב לגבי

אלא שעל ידי זה נמשך אחר כך גם מבחינת שליש העליון של מידת תפארתו יתברך, וזהו "ובשנה החמישית וכו' תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו" (ויקרא יט, כה), היינו תוספת האור הבא מלמעלה, ואזי היא בבחינת ה"א. מה שבחינת דל"ת הוא לשון דלות ועניות לגבי בחינה זו דה"א. ומזה יובן בתוספת ביאור מה שנתבאר בד"ה "ראו כי ה' נתן לכם השבת", בעניין "ב-ה' נברא העולם הזה" (בראשית רבה יב, י). דובר על כך שהמלכות מתבטאת באופן סמלי בשתי אותיות: ב-ד' וב-ה', ואמרנו שה-ה' היא בעצם ד' עם ו' או י' קטנה בתוכה – כלומר ד' עם איזושהי השלמה. זאת אומרת שאף על פי שה-ד' היא מלשון 'דלות' ושהיא בדרגה של מלכות, כלומר בדרגה נמוכה,

חיצוניים יש הוד והדר, ואילו בחדרים הפנימיים יש משהו אחר.

והיינו כי ידוע שהתפשטות המידה היא העלאת מיין נוקבין אל העצמיות, כיוון שעניינה של העלאת מים נוקבין היא להתקרב אלהעצם בעצמו. על דרך משל באדם כאשר יפארו זולתו, תתעורר בליבו עצמיות התפארות. "העלאת מים נוקבין" היא בעצם תגובה של דבר רחוק שמתעלה. מידת התפארת בולטת יותר, ניכרת יותר ומתגלה יותר לאו דווקא בחוץ, אלא גם באופן פנימי. התפארת זוכה לאיזשהו גילוי והעלאה מלמטה, וככל שההעלאה הזו מבטלת יותר את עצמה, אז יש יותר התעלות של המידה במקור שלה; וכן להפך, אם הדבר הזה לא רוצה להתעלות.

הרעיון שעל ידי העלאת מים נוקבין יורדים מים דכורין, קשור להתעלות או התבטלות של מטה. הביטול של המידה יוצר התעוררות יותר גדולה במקור הראשון של אותה המידה בעצמה, וזה גורם לתגובה כלפי אותו דבר, וזה נכון גם במידות פחות סימפטיות. המידה כביכול צריכה את שני הצדדים של המציאות – את הצד של המקבל ואת הצד של הנותן, וככל שהמקבל יותר מגיב כך נוצרת הפעלה שמגבירה את המידה הזו בתוך הנותן. כמו שהנקודה הזו נכונה לגבי התפארת, כך היא נכונה גם לגבי הגבורה – למשל כאשר מרגיזים מישהו.

הנקודה היא שעל ידי זה שאני אומר למישהו דבר טוב, אני מעורר אצלו בפנימיות את המידה הזו. כאמור, כמו שזה נכון לגבי מידות חיוביות, זה נכון גם

עבודתו של האדם בגן עדן: "לעבדה ולשמרה" (בראשית ב, טו), בשני ההי"ן, כלומר לעבדה, לשמרה. והיינו המשכת שני ה-ה' שיש בשם הוי"ה: ה"א עילאה לבחינת י"ה, והמשכת ה"א תתאה לבחינת ו"ה וכו'. במקום אחר אדמו"ר הזקן מדבר על כך, כפי שגם הוסבר לעיל, שבמצוות עשה, שהן בבחינת 'לעבדה', מגיעים רק לבחינה מסוימת. לעומת זאת, משום שמצוות לא תעשה הן מצוות ללא מעשה והן מבטאות תכנים שאי אפשר לבטא על ידי עשייה – הן בבחינת 'לשמרה', שהיא מתקשרת ל-ה' הגבוהה יותר. ועיין בעץ חיים שער לא פרק ז, מה שכתב על פסוק "ארבע הידות יהיה לכם והחמישית לפרעה" (ועיין מה שנתבאר מזה בביאור על פסוק "צאינה וראינה" וכו' בסופו, ומה שנתבאר סוף ד"ה קדש ישראל לה").

וזהו "הוד והדר לפניו, עוז וחדווה במקומו" (דברי הימים א טז, כז). ופירוש "הוד והדר לפניו", יש לפרש על עניין השיר שהמלאכים מרננים ומשבחים לפניו, כדמשמע ברבות בפתחתא דאיכה (כד), שאמרו המלאכים: "כתיב 'הוד והדר לפניו', ואתה אומר כדין?" וכו', ומזה נמשך "עוז וחדווה במקומו" – שהתענוג נמשך מביטול היש, כמו שנתבאר בד"ה "את קרבני לחמי" בענין "לוינתן זה יצרת לשחק בו" וכו'. מביטול היש ומהבחינה של ההוד, של "מודים אנחנו לך" – נוצר תענוג עליון. וכן בגמרא פירשו "הוד והדר לפניו" דמיירי בבתי בראי וכו' (חגיגה ה.), כלומר מה שנמצא בבתי החיצוניים ולא מה שנמצא בחדרים הפנימיים. בחדרים

ועל פי זה יובן דה- "הוד וההדר" אשר לפניו גורם "עוז וחדווה במקומו", כי על ידי זה הם מוסיפין אורות התפארת דאצילות העצמי בבחינת אצילות. וזהו "להוסיף לכם תבואתו", שני שלישי עליונים דתפארת בשנה החמישית. ואפשר לומר עוד כי שלוש שנים הראשונות הם כנגד בריאה יצירה עשייה, שהדיבור עליון מוסתר בהם, והם יש ודבר נפרד בפני עצמו. והיינו כשאין ייחוד בריאה יצירה עשייה עם אצילות, דהיינו ייחוד זעיר ונוקבא', כמו שכתוב: "כרוב אחד מקצה מזה" (עיין בתורה אור סוף פרשת תרומה). והוא עניין מיעוט הירח כשאין יחוד שמשא וסיהרא, ואזי שלוש קליפות יונקים ממנה, אבל "ובשנה הרביעית" זהו נגד עולם האצילות, שהמלכות דמקור לבריאה יצירה עשייה, מתייחדת עם זעיר אנפין דאצילות, והוא עניין המשכת הביטול העליון דמ"ה בהנבראים, על דרך "מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם" אזי יהיו "כל פרי קודש הילולים", להיות ייחודים עליונים – יחוד י"ה ויחוד ו"ה וכו'. ועיין מה שנתבאר על פסוק "מי מנה" בענין "ומספר את רובע ישראל". ועל פי זה יש להבין בחינת "ובשנה החמישית וכו' להוסיף לכם" זהו תוספת אור הנמשך מקוצו של יו"ד דשם הוי"ה, והוא בחינת הכתר וכו'.

ועל ידי זה נעשית התעוררות יותר ויותר גבוהה של הדבר, עד שהוא מגיע לרמות מאוד מאוד גבוהות.

ועל פי זה יובן דה- "הוד וההדר" אשר לפניו הוא גורם "עוז וחדווה במקומו", כי על ידי זה הם מוסיפין אורות התפארת דאצילות העצמי בבחינת אצילות. וזהו "להוסיף לכם תבואתו", שני שלישי עליונים דתפארת בשנה החמישית. וזהו העניין של ההוספה וההשלמה שנעשית בשנה החמישית: שמתוך ה-"קודש הילולים" של השנה הרביעית, מגיעים להשלמה ולדרגה גבוהה יותר בשנה החמישית.

ואפשר לומר עוד הסבר מעט שונה, כי שלוש שנים הראשונות הם כנגד בריאה יצירה עשייה, שהדיבור עליון מוסתר בהם, והם יש ודבר נפרד בפני עצמו. והיינו כשאין ייחוד בריאה יצירה עשייה עם אצילות, דהיינו בלשון הקבלה ייחוד

לגבי מידות שליליות של צמצום ואיבה; גם אז, אם אני מקבל תגובה המידה הזו מקבלת יותר ויותר התגברות מכוח עצמה, מכיוון שסוג כזה של תגובה מעורר עוד יותר את השורש.

במקום אחר אדמו"רהזקן מדבר על היחס בין האור הישר והאור החוזר, כלומר היחס בין הדבר לתמונת הראי שלו. כשיש איזשהו יחס כזה, למעשה נוצרת התגברות חוזרת והולכת של אותו דבר. אגב, מה שעושים בלייזרים קשור גם כן לעניין הזה: עושים שם פעולה שהולכת הלך ושוב, רצוא ושוב של אור ישר ואור חוזר, וכאשר זה מגיע לתדירות ומהירות גבוהה אז יכול להיווצר מקור אנרגיה קטן שיוצר קרן אור שיכולה לחתוך דברים. זה נוצר לא מפני שמגבירים את מקור האור, אלא מפני שנעשית כאן פעולה בין שני הצדדים, כביכול בין המשפיע והמקבל,

מה שנתבאר על פסוק "מי מנה" בענין "ומספר את רובע ישראל" (במדבר כג, י). ויש לקשרו עם מה שנתבאר לעיל, ששלוש השנים הראשונות מקבלת מחיצוניות המידות, שהן בחינת נצח הוד יסוד, ובשנה הרביעית מקבלת מהפנימיות משליש תפארת. אשר ארבע בחינות – תפארת נצח הוד יסוד, גם כן בחינת אצילות בריאה יצירה עשייה שבזעיר אנפין וכו'.

ועל פי זה יש להבין, שבחינת "ובשנה החמישית וכו' להוסיף לכם" זהו תוספת אור הנמשך מקוצו של יו"ד דשם הוי"ה, והוא בחינת הכתר וכו'. שם הוי"ה בנוי מארבע מדרגות – מה-ה' האחרונה עד ה-י' הראשונה. אבל מה נמצא מעבר להם? שם נמצא קוצו של י', והוא רק מרמז על הכתר העליון. מעברת לצורת הכתיבה הבסיסית של האותיות באשורית, יש לאותיות גם 'קוצים', ויש לא מעט ספרים לא רק בכתיבת האותיות אלא גם בכתיבת הכתרים.

יש מסורת שהרמב"ם לא מביא אותה אבל הוא כן מדבר עליה, והיא נוגעת לכתיבה מיוחדת הכוללת קוצים מיוחדים של כל מיני אותיות מיוחדות; למשל שאת האות א' צריך לכתוב לא עם קוץ אחד אלא עם שלושה, שישה או שבעה קוצים, ויש כל מיני אותיות מאוד מורכבות ומסובכות. שם אחר לקוצים הללו הוא 'תגים', או בלשון הגמרא: "הקב"ה יושב וקושר כתרים לאותיות" (מנחות כט:).

זעיר ונוקבא', כמו שכתוב: "כרוב אחד מקצה מזה" (שמות כה, יט) (עיין בתורה אור סוף פרשת תרומה). והוא עניין מיעוט הירח, שהוא כשאר יחוד שמשא וסיהרא. מיעוט הירח הוא כשהשמש והירח אינם מאוחדים זה עם זה, כלומר הם אינם עומדים זה מול זה. כשהירח והשמש עומדים אחד מול השני הירח נראה כמלא, ואילו כאשר הירח הוא במיעוטו, אזי שלוש קליפות יונקים ממנה, מפני שכשמחשיך כל המזיקים יוצאים החוצה; וככל שנהיה אור יותר גדול אז הם מתחבאים חזרה במקומותיהם.

אבל "ובשנה הרביעית" זהו נגד עולם האצילות, שהמלכות דמקור לבריאה יצירה עשייה, מתייחדת עם זעיר אנפין דאצילות, והוא עניין המשכת הביטול העליון דשם מ"ה בהנבראים, על דרך "מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם" (אסתר ט, כו), ובפסוק הזה הוא רומז על שם מ"ה, שהוא הבחינה של עולם האצילות ושל החכמה העליונה, של הביטול הגמור; והכוונה היא שעל ידי "מה ראו על ככה", נגרם "ומה הגיע אליהם". בהרבה ספרים לא רואים גם את מ"ה וגם את מ"י כשאלה פשוטה; אלא ה-מ"ה הוא שאלה מכיוון שאין לו תוכן עצמאי – וזה מה שיוצר את השאלה. גם מ"י הוא סוג מסוים של שאלה, אלא שזו שאלה בדרגה נמוכה יותר. לכן, גם לכתוב "מי ברא את אלה" (ישעיהו מ, כו) מתייחסים כאל למשפט חיווי: ה-מ"י הוא זה שברא את אלה. ועל ידי ייחוד והמשכה אלו – אזי יהיו "כל פרי קודש הילולים", להיות ייחודים עליונים – יחוד י"ה ויחוד ו"ה וכו'. ועיין

ומשם דווקא נמשך תוספת האור "להוסיף לכם" וכו'. ועיין מה שנתבאר במקום אחר בעניין יוסף שנקרא כן על שם תוספת האור וכו', וזהו "יוסף הורד וכו' מצרימה" על ידי "ששם עלו שבטים וכו' להודות וכו' לשם ה'", שעל ידי העלאה זו נמשך תוספת האור מבחינת יסוד דאדם קדמון, שהוא גם כן עניין "הוד והדר לפניו", בינת הדר וכו' (ועיין עוד מענין פסוק "ונטעתם כל עץ מאכל" ברבות פרשת נשא פרק י דף רלו ד, ובפרשת שלח לך. ובשיר השירים רבה בפירוש "שוקיו עמודי שש", וסוף פסוק "חכו ממתקים").

כאמור, השלבים הללו נכונים גם בנוגע לדברים אחרים.

השלב של ההילולים הוא השלב של הדברים שאנחנו מבינים. אם אנחנו זוכים לעשות את ההלל כראוי אנחנו מגיעים אל העצם, ובתוך העצם הכול בסדר אף על פי שאני לא מבין בו שום דבר. הבחינה של העלייה של ארבע המדרגות היא בעצם עלייה מן הדברים שאני יודע שהם אסורים, שהם בלתי אפשריים עבורי, אל הנקודה שבה אני יכול להלל לשבח ולהודות, ומשם אל הבחינה של הכתר העליון של קוצו של יו"ד, ששם אני מגיע אל מעבר לסדרים ולמדרגות של האותיות, ושם אני מגיע לעולם שהוא בצד מסוים עולם פשוט.

לו היינו מסוגלים לעשות דבר אחד כראוי לו, יכול להיות שבאותה שעה העולם היה יכול לגמור את יומו. למעשה, כל הזמן אנחנו מקבלים כך וכך מיליוני הזדמנויות, ואנחנו יכולים להגיע לאיזה פתרון – או על ידי זה שאחד מאיתנו יפתור את הבעיה סופית, או על ידי זה שאנחנו נפתור אותה כקולקטיב. כלומר יש איזשהו אופן שבו אנחנו תמיד מצפים שמישהו ימצא כביכול את המפתח הנכון והוא יוכל להעלות את העולמות, ועל ידי

אם כן, קוצו של י', הכתר של ה-י', הוא בחינת הכתר, ומשם דווקא נמשך תוספת האור "להוסיף לכם וכו' תבואתו". ועיין מה שנתבאר במקום אחר בעניין יוסף שנקרא גם כן על שם תוספת האור וכו', וזהו "יוסף הורד וכו' מצרימה" (בראשית לט, א), על ידי "ששם עלו שבטים וכו' להודות וכו' לשם ה'" (תהלים קכב, ד), שעל ידי העלאה זו נמשך תוספת האור מבחינת יסוד דאדם קדמון, שהוא גם כן עניין "הוד והדר לפניו", בינת הדר וכו' (ועיין עוד מענין פסוק "ונטעתם כל עץ מאכל" ברבות פרשת נשא פרק י דף רלו ד, ובפרשת שלח לך. ובשיר השירים רבה בפירוש "שוקיו עמודי שש", וסוף פסוק "חכו ממתקים"). שם מדובר עוד על העניין של הבשלת הדברים.

במאמר הזה דובר על הבחינה של שלוש שנים "ערלים", בשנה הרביעית "קודש הילולים", ובשנה החמישית "יהיה לכם פרי להוסיף לכם תבואתו". אדמו"ר הזקן מסביר שבעצם יש פה סוג של תהליך השתכללות, שבו הדברים מגיעים בו לידי השלמה. בשלוש השנים הראשונות הדבר הוא עדיין אילם ואטום, הוא לא יכול לדובב את עצמו; בשנה הרביעית יש בחינה של הילולים; ובשנה החמישית מפסיקים את ההילולים ויש פרי פשוט.

המאמר הרי דיבר גם על כך שחטא עץ הדעת היה בעצם העניין של ערלה: האדם הראשון היה יכול לחכות עד שהדברים יגיעו לידי בשלות, ואז הוא לא היה צריך לעבור את כל המהלך הזה. יוצא שאנחנו צריכים לעשות מין תיקון של כללות העולם ולעבור דרך השלבים השונים: מן השלב של האסור, לשלב של התהילה, ועד לשלב שבו הכול נהיה שוב ברור וחלק.

לכן גם דובר על כל העניין של העליות מדרגה לדרגה בתפארת שהולכת ומתגלה, עד שמגיעים מעבר לנקודת התפארת – שהיא העניין של "מודים אנחנו לך". שם איננו נזקקים יותר לבחינה הזו אלא מגיעים אל השורש. במילים אחרות, אחרי העוז והתפארת, מגיעים אל הקודש בעצמו.

למעשה, דובר על כאן המהלך שהמצווה הזו מתווה: במובן מסוים היא מתווה את הדרך שבה כללות העולמות גדלים לקראת המצב שבו הם יוכלו להגיע אל מעבר להגבלות של ארבעה עולמות, עד שהם עוברים את גבול האצילות.

זה הוא יביא את העולם אל הקצה האחרון שלו, לקץ הימין.

אבל מה קורה אם אין לי את הדבר הזה? אם אין את המפתח הזה, אנחנו מנסים להגיע אל הדברים בשיטה אחרת: אנחנו חותכים את הבעיה לכמה מיליון חלקים, וכל אחד מנסה לעשות בחלק שלו את הפתרון שלו. זו דרך פחות אלגנטית, אבל זו גם כן דרך שבה דבר יכול להיעשות – בתנאי שאני לא מקלקל.

למעשה, בכל מצווה יש מעין מהלך שכזה, והדוגמה שדובר עליה כאן היא מצוות עורלה. קודם כל היא מצוות לא תעשה, משום שהיא עוסקת בדברים שאנחנו לא יכולים לבטא אותם בשלמות על ידי עשייה. מצוות הלא-תעשה הזו היא מצווה שמדברת על הגידול של העולם, כמו הגידול של העץ ששותלים והוא עובר שלבים: שלוש השנים הראשונות הן בבחינת מקיפים או קליפות, ואחרי שהם נבקעים מגיעים אל נקודת ההלל, ומעבר להלל אנחנו מגיעים לנקודה של הפתרון. בצורת ההתבטאות הקטנה זה מתגלם במישהו שאוכל את הענבים מן הגפן שלו בשנה החמישית, אבל מצד אחר זה יכול להיות פתרון לכל העולם.

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: 2 ₪

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

